

HIIU KOGUJA 2 (14) 1993

INFOLEHT KOLLEKTSIONÄÄRIDELE

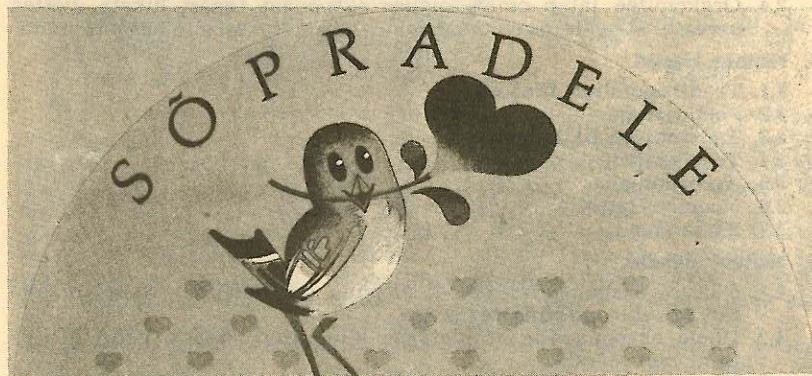
Ilmub 4 korda aastas

Uued postmargid

8. 01 tuli käibele pruun rullmark riigivapi kujutisega, väärtus 60 senti, trükiarv 3 466 000.

8. 02 ilmusid üheaegselt Eestis ja Soomes Osmo Omenamäki (Omppu) poolt kujundatud margid sõprapäeva tähistamiseks. Eesti margid on 6-kaupa vihkutes, trükiarv 1,5 milj.

Soome margivihikus on marke 10, kahel 5 margist ja kupongist koosneval lehel. Kahjuks on Eesti pool siin eestikeelse teksti korrektuuri väga kergelt suhtunud — 10 viga 11 sõnas.

Kunstnik:	Margid ja kaan	Osmo Omppu Omenamäki
Trükivõrk:	Margid offset 4/0 Kaan offset 4/1	
Mõõtmed:	24,48 x 34,56	
Trükikoda:	Setec Oy	

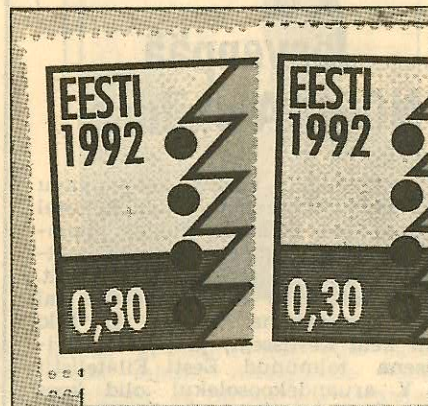
16. 02 tuli käibele 3 margist koosnev sari Eesti Vabariigi 75. aastapäeva tähistamiseks. M. Kekiševi kujundatud mitmevärvilisi marke trükiti 60-sendist 2 milj., 1-kroonist 0,5 milj. ja 2-kroonist samuti 0,5 milj.

5. 03 anti välja 15-kopikalised 1. 10. 1991 margid (väga inetu) ületrükiga 60 senti, trükiarv 1,4 miljonit.

16. 03 täienes käibemarkide valik helesinise 10-sendise margiga (2 291 000 tk.) ja halli 50-sendise margiga (2 550 000 tk.), mis trükiti trükikojas «Vaba Maa».

Eesti uued tempelmargid

Margid jõulumarkide poognast, mis on osaliselt topelthammastusega. All kaks perfojoont, külgedel alates kolmandast sakist teemanthammastus.

Balti Mere Mängude kollektsioonide näitus

Esimeste Balti Mere Mängude (I Baltic Sea Games) kultuuriprogrammi raames toimub Tallinnas kollektsioonide näitus.

Näitusele võetakse sporditeemalisi kogusid vastu filateelia, numismaatika, faleristika, filokartia jne. alalt. Eksponaadi (materjali) minimaalne maht on 1 m² stendi/vitriini pinda. Kogu peab olema varustatud pealkirja, sissejuhatuse ja selgitava tekstiga.

Näitusele registreerimine kuni 31. maini telefonil 55 67 86 (Jaan Otsason) või kirjalikult (ära näidata maht, pealkiri ja lisada sissejuhatuse koos esitaja täpse aadressi ja telefoniga) aadressil EE0090 Tallinn, pk. 376. 5. juunil teatab orgkomitee, millised kogud on näitusele vastu võetud. 15. juuniks peavad kõik kogud olema Tallinnas.

Orgkomitee

«NORDIA 1993»

Põhjamaade tänavune suurim filateeliasündmus on kahtlemata NORDIA 1993, mis toimub 6.—9. maini Helsingis, Messikeskuses. Soome postmargikeskus annab näituse auks välja 4 hologrammimargiga tervikkaarti ja näitusepostkaardi. Igal näituse päeval on kasutusel näituse eritempel ja lisaks iga päeva teemale vastav eritempel.

Näituse avapäeval ilmub 2 ja 7. mail veel 2 uut postmarki.

Järvenpää NORDIA-näitusel

Rohkem kui varem oli tänavu näitusel filateeliat, kaupmeestel kaupa ja külaliste hulgas lõuna-naabreid — eestlasi. Ainuke postkaardikogu oli seekord Eestimaa. Postis kulgenud Pälikkö-kaarte sai osta kilokaubana (kõvasti üle kilo tuli neid Eestissegi) ja paralleelüritusena toimunud Eesti Filatelistit R. Y. aruandekoosolekul olid koos kõik Eesti-huvilised filatelistid. Tasuta Nordia-postkaart, eritempel ja helikopteripost lisasid üritusele värvi.

Omad muljed — aega jäi väheks. Meeldi oleks veel vestelnud mitme vana sõbraga, huviga sorinud läbi veel mõned postilähetuste kastid ja eritempliga helikopterikirjad — ki jäid ajapuudusel tegemata-saamata. Tihe päev!

APOLLO '93 postkaardipäevad

Soome postkaardiühingu «Apollo» postkaardipäevad toimusid tänavu vaid ühel päeval — 6. märtsil. Traditsioonide kohaselt Helsingis, hotellis «Interkontinental».

Programmis nagu tavaliselt: näitus, müügipunktid (näitusekataloogi kohaselt 11 postkaardiäri esindajat), oksjon, eritembeldus ja näituse-postkaardi autori Marja-Liisa Pitkäranna autogrammid. Seejärel elav ja hubane vahetusõhtu, kus tegevust jätkus veel tükiks ajaks.

Eesti teemana olid näitusel «Tartu möödunud sajandi postkaarte» Avo Aialt ning «Eesti Vabadussõda» Erik Johansonilt. Ühestendilise väljapanekuga esinesid hõbevalgelased Anna Golubova («Kivistunud hetk») skulptuuripostkaartidest ja Jaan Otsason («Vabakujulised postkaardid») nn. pitsikaartidest.

Postkaardikunsti klassikat esindas näitusel 4 kogu: Else von Herzenilt «Philip Boileau», Tamara Reppoltilt «Ruusun punaa, orvokin sineä. C. Kleinin kukkakortteja.» ning Martta Wendelin 100. sünniaastapäeva tähistavad: Alma Korppi-Tommola «Uuden vuoden toivotuksin lasten seurassa» ja Raili Kuusjärvi «Raamattu ja Martta Wendelin».

Oli ilus ja meelde jääv postkaardi-päev.

Filateelianäituse «MARE

1. Põhjus, organisatorid, aeg ja koht.

- 1.1. Filateelianäitus «MARE BALTICUM 93» on pühendatud Eesti Vabariigi esimese postmargi 75. aastapäevale.
- 1.2. Näituse korraldajaks on Eesti Filatelistide Liit koostöös Eesti Posti, kultuuri- ja haridusministeeriumi ja Tallinna linnavalitsusega.
- 1.3. Näitus toimub 24.—28. novembrini 1993. a. Tallinnas.

2. Osavõtu tingimused.

- 2.1. Näitusest võivad osa võtta kõik läänemere-äärsete riikide mingisse filateeliaorganisatsiooni kuuluvad liikmed, kes esitavad sellekohase avalduse näituse orgkomiteele hiljemalt 31. märtsiks 1993. a.
- 2.2. Näituse orgkomitee vaatab saabunud avaldused läbi ja teatab hiljemalt 15. aprillil 1993. a. eksponendile avalduse vastuvõtmisest.
- 2.3. Eelistatud on Eesti või eksponendi emamaa postiajalugu käsitlevad eksponaadid.
- 2.4. Orgkomitee jätab omale õiguse eksponaat tagasi lükata, võttes arvesse, et igale osavõtvale maale eraldatakse viis osavõtukohta.

3. Näituse klassid.

- 3.1. Traditsiooniline filateelia.
- 3.2. Postiajalugu.
- 3.3. Temaatiline filateelia.
- 3.4. Tervikasjad.
- 3.5. Aerofilateelia.
- 3.6. Noorsoofilateelia.
- 3.7. Kirjandus.

4. Näituse stendid.

- 4.1. Näituse eksponeerimisstendi mõõdud on 98x98 cm. Stend mahutab 12 lehte mõõdus 24x29 cm.
- 4.2. Ühele eksponaadile eraldatakse kuni kuus stendi, noorteklassis kuni neli stendi.
- 4.3. Eksponaadile eraldatud stendide arvust teatab orgkomitee koos teatega avalduse vastuvõtmisest.
- 4.4. Kirjanduse klassis piirnõrmi ei ole.

5. Eksponendi kohustused ja õigused.

- 5.1. Eksponaat on kohustatud kinni pidama FIP-i üldeeskirjadest ja antud reglamentist.
- 5.2. Igal eksponendil on õigus saada kaks tasuta näitusepäaset, näitusekataloog ja hindeleht.
- 5.3. Osavõtumaks näituseklassides 3.1. kuni 3.5. on 160.— Eesti krooni iga stendi pealt, klassis 3.7. 160.— Eesti krooni eksponaadi pealt.

6. Eksponaatide hindamine.

- 6.1. Vastavalt žürii otsusele autasustatakse eksponaate järgmiste medalitega:

UNO ONGI Eesti-temaatikaga postkaardid

Alates 1984. a. novembrist on Rootsis elav eesti kunstnik Uno Ong trüki andnud ja levitanud kümneid tuhandeid postkaarte. Olulise osa neist moodustavad Eesti-teemalised kaardid. Äsja ilmunud postkaart Eesti kaardi motiiviga on kauniks täienduseks Eesti Vabariigi 75.aastapäeva väljaannetele. Tuginedes autorilt saadud andmetele esitame järgnevalt nende originaaltööde nimekirja, mis on postkaartidena ilmunud (enamasti mitme erineva trükina).

1. Jõuluvana (tušš, 1962)
2. Tallinn, Oleviste kirik (tušš, 1969)

3. Tallinn, Toomkirik (tušš, 1973)
4. Tallinn, Viru värav (tušš, 1976)
5. Tallinn, Toompea (tušš, 1978)
6. Tallinn, Toompea (tušš+akvarell, 1979)
7. Narva (tušš, 1984)
8. Narva, Hermani kindlus (tušš, 1985)
9. Raadi loss (pliiats, 1985)
10. Metsakodu varakevadel (tušš, 1987)
11. Raadi loss (tušš, 1987)
12. Metsakodu (tušš+akvarell, 1990)
13. Eesti kaart

BALTICUM 93» reglement

- kuldmedal
- kullatud hõbemedal
- suur hõbemedal
- hõbemedal
- hõbetatud pronksmedal
- pronksmedal

Noorteklassis on kõrgeimaks autasuks suur hõbemedal.

- 6.2. Žürii otsusega võidakse välja anda ka osavõtjadiplomeid.
- 6.3. Eriauhinnad määratakse auhinna väljapanija ja žürii ühisotsusega.
- 6.4. Näituse medalid ei sisalda väärismetalle.

7. Eksponaatide saatmine ja tagastamine.

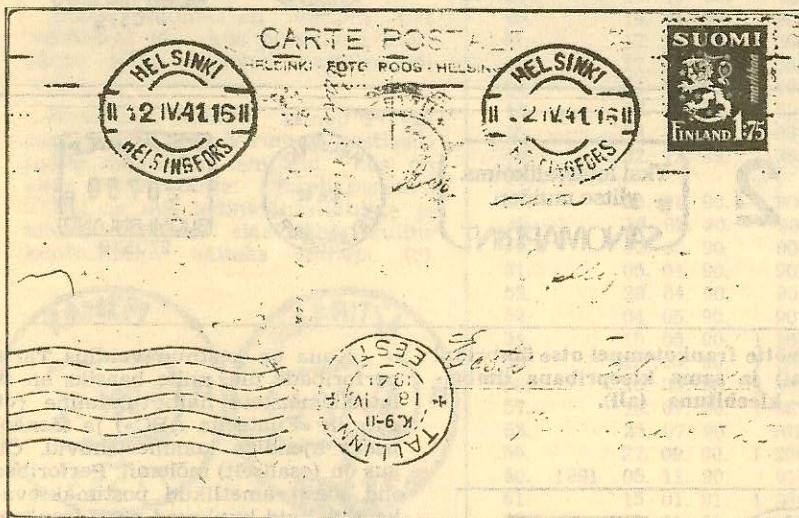
- 7.1. Näitusele posti teel saadetud eksponaadid peavad kohale jõudma hiljemalt 10. novembriks 1993. a.
- 7.2. Isiklikult või vahendaja kaudu toodud eksponaadid peavad kohale jõudma hiljemalt 22. novembriks 1993. a.
- 7.3. Eksponaadi saatkulud tasub eksponent. Vastavalt kehtivale tolliseadusele tuleb täita tollideklaratsioon.
- 7.4. Eksponaadid tagastatakse orgkomitee kulu, tagasisaatmisest teatatakse eksponeerijale kirjalikult.
- 7.5. Kirjanduse klassi osavõtjatel tuleb saata eksponaadid dubleeritult. Pärast näitust jäävad kirjandusklassi eksponaadid EFL raamatukogule.

8. Julgeolekuabinõud.

- 8.1. Orgkomitee võtab kasutusele kõik vajalikud ettevaatusabinõud eksponaatide julgeoleku tagamiseks alates nende saabumisest kuni tagasisaatmiseni.
- 8.2. Orgkomitee soovib igal eksponeerijal kindlustada oma kogu vastavalt tema tegelikule väärtusele.
- 8.3. Orgkomitee ei vastuta eksponaadi kadumise, osalise või täieliku vigastamise eest tingituna vargusest, röövimisest, rikkumisest, tulekahjust või muust õnnetusest alates tema saabumisest kuni tagasisaatmiseni.

10. Orgkomitee.

- 10.1. Orgkomitee jätab endale õiguse teha käesolevas reglemendis vajaduse korral muudatusi. Tehtud muudatustest teatatakse õigeaegselt osavõtjatele.
- 10.2. Orgkomitee aadress: P/K 84, EE 0090, Tallinn, EESTI. Telefon 45 37 41.

Jätkuv postiühendus Soomega nõukogude okupatsiooni ajal 1941. a.

Eesti ja Soome Vabariikide vahelise postilepingu põhjal hakkas 20. 08. 1928. a. alates ka Eesti kuuluma Põhjamaade postipiirkonda, kus mitmete tavaliste postisaadetiste kohta kehtisid kodumaised tariifid. Nimetatud leping kaotas kehtivuse 5. 12. 1940. Samast ajast katkes ametlike andmete põhjal postivahetus Soome ja Eesti vahel kuni Saksa okupatsiooni alguseni.

Siiski on mõned kirjad (tõenäoliselt Rootsi või Saksa kaudu) jõudnud ka sel ajal pärale ja isegi suhteliselt kiiresti. Pildil näidatud postkaart on Helsingis posti pandud 12. 04. 1941. ja saanud Tallinnas saabumiskuupäevaks 18. 04. 1941. Kaart on margistatud 1,75 mk kollase M 30 postmargiga, mis vastab tol ajal kehtinud Põhjamaade (kodumaa) tariifile.

Seminar

Ahvenamaa postis

Ahvenamaa post andis peatselt peale iseseisvumist 1. 03 välja esimesed iseseisvumisaja postmargid ja korraldas 27. 02 — 1. 03 iseseisvumisseminari filateliaanäituse, messi ja oksjoniga.

Aastal 1638 hakkas Rootsi idapiirkondadesse minev post kulgema Ahvenamaa kaudu. 1993. aastast otsustab Ahvenamaa ise oma posti küsimused. Post on iseseisev ettevõtte, kes finantseerib end ise. Sellele lisaks soovib maakonnavalitsus postilt saada osa tema kasumist. Tänavu on selleks summaks 400 000 marka.

Alipool näeme uusi 7. mail ilmunud 2-margilist vabahoiumuuseumi seeriat ja 1. juunil ilmunud 3-margilist rahvariite seeriat.

Filateliaanäituste kohtunike koolitus

6. märtsi keskpäeval oli ühte hubasemasse ruumi Helsingi Peapostkontoris kogunenud paarkümmend filatelisti alustamaks Soome Filatelistide Liidu poolt korraldatava rahvuslike filateliaanäituste kohtunike koolituskursusega. SFL tegi Eesti Filatelistide Liidule ettepaneku saata algavale kursusele kaks filatelisti. EFL juhatus valis osavõtjateks Toomas Jüriado (Tartu) ja Elmo Viigipuu (Kärdla). Koolituskursuse avaloengul viibinud mõlema filatelistide liidu tippjuhid: Pekka Taitto ja Rein-Karl Loide esinesid kohalolijatele tervituskõnedega. Programm jätkus Juhani Olamo juhtimisel sissejuhatava vestlusega. Koolitus hakkab toimuma 1—2-päevaste seminaridenä pikema aja kestel kolmes harus: temaatiline filatelia (Pentti Anttila eestvedamisel), postiajalugu (Juhani Pietilä) ja traditsiooniline filatelia (Juhani Olamo).

ELMO VIIGIPUU

Filateelia ABC

Täna alustame üldistest terminitest nagu filateelia, franko ja frankeerimine, porto. Igapäevane elu on näidanud, et kui üldmõisted ei ole täielikult selged, on ka kogenud filatelilistil kerge sattuda eksiteele.

Sõna «filateelia» on eesti keelde tõenäoliselt tulnud saksa keelest (sks. Philatelie) ja eestikeelne A. Pärlisti filateeliat tutvustav «Riigi visiitkaart» (Tallinn, 1970) annab vasteks postmarkide ja muude postimakssevahendite kogumine ja uurimine.

Filateelia selline kitsas tõlgendus on tingitud sellest, et sakslased võtsid «Philatelie» saksapäraseks vasteks «Briefmarkenkunde». Aja jooksul kujuneski välja üldiseks arusaamaks, et filateelias on peamiseks ja ainutähtsaks postmark. Sama tendents on ilmselt edasi kandunud ka meile. Kindlasti on toeks olnud muud taolised väärd mõisted.

Eesti võõrsõnade leksikon (Tallinn, 1961) annab filateelia vasteks märksa avarama (isegi liiga avara) mõiste — eri maade post- ja tempelmarkide, ümbrike (koos markide ja templitega) ja rahamärkide kogumine ning uurimine. Siin on lõpuosa ilmselge vale — rahamärkide kogumine ja uurimine kuulub kindlasti numismaatika valdkonda. Tõenäoliselt oli põhjuseks tõlkevääratus ja rahamärkide asemel peaks olema maksumargid.

Algselt on sõna «Philatelia» tekkinud kreeka sõnade Philos — sõber ja Ateleia — maksuvabadus seosena.

Järgmise termini «franko» (it. franco) vasteks on vaba, eriti postimaksust vaba; postimaks tasutud.

Siit edasi — «frankeerima» vasteks on «Riigi visiitkaardis» — postisaadetise varustamine vajaliku hulga markidega. Võõrsõnade leksikoni järgi — postisaadetise maksu postmargiga tasuma või erilise templiga varustama.

Saksapärase vaste sõnale «frankieren» on aga palju parem, see on «freimachen»-(maksu)vabaks tegema. «Lexikon der Philatelie» (West-Berlin 1957) annab sõnale «Freimachung» järgmise seletuse: «postisaadetise tasuta päralejõudmise kindlustamine adressaadile». Alljärgnev leksikonis antud alajaotus näitab, et viimane definitsioon on tõesti kõige õnnestunud.

«Frankeerimine võib toimuda:

- a) postisaadetisele vajalikus väärtuses postmarkide kleepimisega;
- b) vastava maksu tasumise järel

postisaadetisele erilise märke tegeemisega;

c) vastava templiga «Postimaks tasutud» või sellesarnastega;

d) frankeerimismasina templiga, millel on väärtusarvud;

e) postiautomaadi väärtustempliga varustatud kleepriba pealekleepimisega;

f) kasutades postkaarte, ümbrikke, kaartkirju, ristpaelu, trükitöökaarte pealetrükitud postimaksetähistustega.

Punkt «a» alla kuuluvad nii tavalised margid kui valmistrükitud automaadimargid, samuti välipostilipikud.

Punktile «b» vastavad märged «Postimaks 60 kop. tasutud» ja teised sellesarnased on meile tuttavad ka kõige lähemast minevikust Eestimaal.

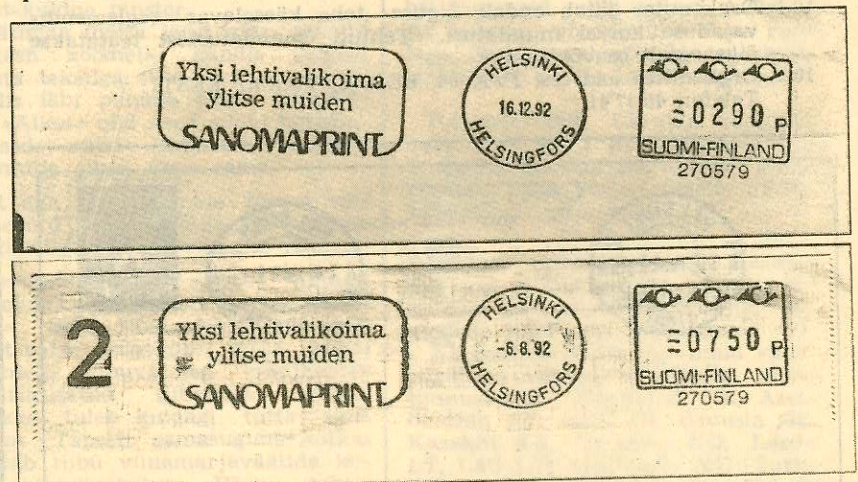
Punkt «c» alla kuuluvad lisaks üldtemplile «Postimaks tasutud» ka mele veel praegugi kohati tarvitusele olevad templid «IMPRIMES TP», «Taxe perque», «MAKSTUD ARVEGA» jne., samuti kõik välipostitemplid.

Punkti «d» alla mahuvad nii postiasutustes kasutatavad frankeerimismasinaid, kui ka asutuste ja ettevõtete frankeerimismasinaid. Mõlemate puhul kasutatakse paksude ja suuremõõtmeliste postisaadetiste puhul ka moodust, et frankeerimis-

tempel lüüakse vastavale kleepribale ja see omakorda kleebitakse postisaadetisele. Erilise populaarsuse taoliste posti frankeerimismasina kleepribade poolest sai Tartu, kuna vaesusest tingituna kasutati ribadeks arvutite mahakantud perforibasiid ning frankeerimismasina töötas arvuti. Frankeerimismasina templitega kleepribade filatelilikkude tähendust kasutatud masina mudel või paberriba erikuju loomulikult ei muuda. Maailmas on praeguseks erinevaid mudeleid sadu ja erinevate templitega-paberiribadega kombinatsioonid miljonid.

Punkti «f» alla kuuluvad lisaks meil tavalistele tervikpostkaartidele ja ümbrikele ka tervik-kaartkirjad (Eesti ennesõjaaegsed nn. «Paro-ümbrikud»), ristsidemed (tsaariajal meilgi kasutusel olnud ajalehtede saatmisel) ja mitmesugused eris- ja tarbelised postkaardid-ümbrikud, millele postmargid on eelnevalt peale trükitud. Siia; kuuluvad ka posti rahvusvahelised vastuskupongid.

Ka sõna «porto» on tulnud itaalia keelest ja tähendab postisaatemaksu, eriti saajalt postikuludena sissenõutavat juurdemaksu. Paljudes riikides on selle jaoks trükitud spetsiaalsed portomargid, mis kleebitakse postisaadetisele sissenõutava juurdemaksu suurusel. Meil on praegu kasutusel tempel «Juurdemaks». Enne sõda kasutati juurdemaksutähisena «T» tähte, tavaliselt ringiga ümbritsetuna.

Ettevõtte frankotempel otse ümbrikul (ülal) ja sama kleepribana ümbrikule kleebituna (all).

Kaua on kestnud vaidlus Tartu perforibade üle, mille baasiks on filateeliapärimiste halb tundmine (vt. rubriik «Filateelia ABC») ja tõenäoliseks ajendiks kommertshuvid. Oigus on (osaliselt) mõlemil. Perforibad olid tõesti ametlikud postimaksevahendid, kuid kuuluvad posti frankeerimismasina templite klassi, millised olid kasutuseks lubatud ainult pealekleebitavate kleepribade kujul (suurte ja kogukate saadetiste frankeerimiseks). Analooilisi kleepribasid kasutab kogu maailm ja Eestis kasutas samalaadset ka Tallinn ja Paide, kuigi mitte nii suurel määral, sest piiriduti ainult sihtotstarbeliste vajadustega. Milline on kasutatav masin ja millist paberit kleepribadeks kasutatakse, sõltub alati konkreetsetest võimalustest.

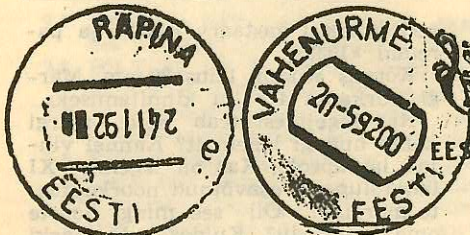

Üks meie ettevõtete kaasaegsematest frankotemplitest.

Vildakad postitemplid

Eesti postiasutustes kasutatavad kalendertemplid valmistatakse Leedus. Viimasel ajal sealne ettevõtte toodab praaki.

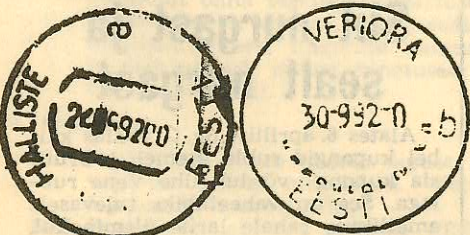
Esimene praaktemplite tüüp on selline, kus postiasutuse nimi ei ole paralleelne kuupäeva tekstiga ning mõnel templil on kuupäev koguni ümberpööratud, näiteks Rāpina (1).

Joon.1

Joon.2

Analoogsed templid esinevad veel Vahenurmes (2), Hallistes (3), Kundas, Tallinna Postimaja postipakki-de jaoskonnas, Viiratsis, Voorel ja Ülemõisas.

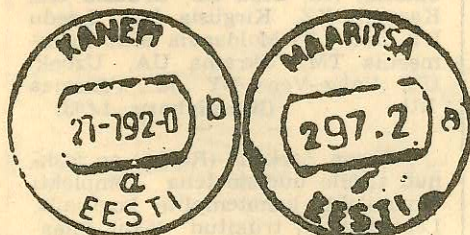

Joon.3

Joon.4

Teise tüübina on Veriora üks templitest (4), kus puuduvad kuupäeva teksti piiravad paralleeljooned.

Kolmanda tüübina esineb Põlva- ja Lääne-Virumaa postiasutustes massiliselt templeid, kus on kaks kontrolltähte: templi paremal küljel on uus ladinatähedastikuline ja allosas endine slaavitähedastikuline kontrolltäht, näiteks Kanepi (5).

Joon.5

Joon.6

Maaritsa (6), Põlva (7) ja Vihula (8). Selliseid templeid on avastatud veel Krootuse, Leevi, Lepassaare, Orava, Põlgaste, Rakvere, Saverna, Suurküla, Vergi ja Võõpsu postiasutustes.

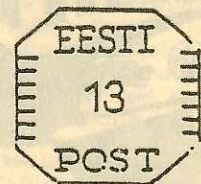
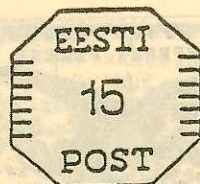
Vildakate templite avastamisest palun ilmutada EFL aadressil EE0090 Tallinn, pk. 84.

ANTS LÖHMUS

Ületembeldus NSV Liidu 5-kop. frankoümbrikutele

1. 07. 91 kuni 31.12. 91. Peapostkontori metalltempel. Templivärv — must.

1.	1985	18. 01. 85.		Vioola (võõrasemad).
2.	1988	17. 02. 88.	88945	Metsamotiiv lindudega
3.		06. 09. 88.	88247	Sipelgakaru
4.	1989	23. 09. 88.	1 36680	Tln. Nurgake vanalinnast
5.		11. 10. 88.	89021	Ravimtaimed
6.		07. 12. 88.	1 36680	G. G. Sultanov
7.		08. 12. 88.	89071	Dendroobium — kasvuhoonetaim
8.		08. 12. 88.	89081	Raadiopäev
9.		12. 12. 88.	89361	G. Reindorff
10.		21. 12. 88.	89033	A. A. Deneika
11.		23. 12. 88.	89320	P. Kerese maleturniir 1989
12.		17. 01. 89.	89088	AN-26
13.		19. 01. 89.	89352	A. S. Kunitsa
14.		19. 01. 89.	89363	B. M. Sardarov
15.		20. 01. 89.	89100	Sõja-merelaevastiku päev
16.		20. 01. 89.	89102	Kellad «Elektroonika»
17.		20. 01. 89.	1 36680	13. Noorsoofestival Koreas
18.		09. 02. 89.	1 36680	Seeneteadlaste kongress
19.		13. 02. 89.	1 36680	50 a. Tln. Loomaaeda
20.		14. 02. 89.	89103	Metsas suitsetamine ohtlik!
21.		20. 02. 89.	89183	Pärsia kass
22.		20. 02. 89.	1 36680	1000 a. Toržoki linna
23.		09. 03. 89.	89134	Kolli
24.		27. 03. 89.	89155	Kirjanädal.
25.		27. 03. 89.	1 36680	Rahvusvaheline klaasikongress, Leningrad
26.		19. 04. 89.	1 36680	J. Hurt
27.		31. 05. 89.	89171	Hiigelšnautser
28.		28. 06. 89.	1 36680	Noorte kabe MM Tallinnas
29.	1990	14. 08. 89.	90002	Ašhabad.
30.	1989	22. 08. 89.	1 36680	Tallinn—Schwerin-89
31.		14. 09. 89.	1 36680	C. Kreek
32.		05. 10. 89.	90016	Punatud anum, korv lilledega
33.	1990	12. 10. 89.	1 36680	Tehumardi
34.		17. 10. 89.	90027	Pealinnad — Tallinn
35.		27. 10. 89.	90070	Riia
36.		27. 10. 89.	90071	Tbilisi
37.		27. 10. 89.	90072	Dušanbe
38.		14. 11. 89.	90024	Jerevan
39.		14. 11. 89.	90025	Kiiev
40.		14. 11. 89.	90038	Taškent
41.		17. 11. 89.	1 36680	Laev «Lennuk»
42.		17. 11. 89.	1 36680	Tartu Ülikool
43.		24. 11. 89.	89216	Laptevitte merelõvi
44.		08. 12. 89.	89081	Raadiopäev
45.		22. 12. 89.	1 36680	Tln. Oleviste kirik
46.		22. 12. 89.	1 36680	Tln. Kaarli kirik
47.	1990			Markeeritud ümbrik vapiga
48.		26. 01. 90.	90086	Tuletõrje teatevõistlus
49.		13. 02. 90.	90119	Jõe- ja merel. tööt. päev.
50.		02. 03. 90.	90142	Kirjanädal
51.		05. 04. 90.	90106	Kaks teekannu
52.		28. 04. 90.	90145	1. september — teadmiste päev
53.		04. 05. 90.	90137	Aafrika elevant
54.		15. 05. 90.	1 36680	Tln. Kolm öde
55.		15. 05. 90.	1 36680	Tln. Tornid
56.		15. 05. 90.	1 36680	Tln. Pirita
57.		13. 07. 90.	1 36770	Tln. Niguliste kirik
58.		25. 07. 90.	90181	Antiloop
59.		27. 09. 90.	1 36680	Tartu Ülikool
60.	1991	05. 11. 90.	91026	Õitsev kaktus
61.		15. 01. 91.	1 36680	C. R. Jakobson
62.		15. 01. 91.	1 36680	Paide — 700

Sama 7-kopikalistele.

1. 1991 13. 05. 91. 1 36680 Kuremäe klooster

EFL POSTIAJALOO UURIMISE KOMISJON

Eesti Vabariigi aastapäevadega seotud märkidest

24. II 1918 on kuupäev, mis tähistab iseseisva Eesti riigi väljakuulutamist. Seda kuupäeva võime leida mitmeltki märgilt.

Eesti Vabadusrist asutati iseseisvuse väljakuulutamise esimesel aastapäeval ning selle tähistamiseks on ristide reversil keskmedaljonil kuupäev «24. II 1919».

Kaitseliidu Kotkarist asutati iseseisvuse 10. aastapäevaks ning nende ristide reversi keskmedaljonil on kuupäev «24. II 1928».

Eesti Vabariigi kõrgeim teenetemärk, Riigivapi teenetemärk, asutati küll 1936. aastal 7. oktoobril, kuid, nagu seaduses öeldud: «Eesti iseseisvuse väljakuulutamise päeva, 1918. aasta 24. veebruari mälestamiseks». Seepärast on Riigivapi teenetemärkide reversil kuupäev «24. II 1918».

Vabariigi aastapäevade tähistamiseks on valmistatud ka lihtsamaid märke. Järgnevalt kahe EV 10. aastapäevaks väljaantud märgi kirjeldused:

1. Kollasest plekist stantsitud omapärase kujuga vapikilp. Vapi all-osas künegas. Künkal kasvab puu, puu tagant tõuseb päike. Märgi ülaosas «10», selle all «EESTI VABARIIK», veel allpool paigutatult kahelepoole puud «1918 1928» ning selle all omakorda «24. II». Märgi kõrgus 28 mm, laius 25 mm. Tagaküljel nöel.

2. Kullavärvilisest metallist sõõr, mida ümbritseb kitsas loorberilehtedest pärg. Pärja sees on sõõr horisontaalselt sini-must-valgeks emailitud. Sinine osa on tekstita, mustal tähed «E. V.», valgel kumeralt «1918—1928». Sõõri läbimõõt 19 mm. Tagaküljel nöel.

Ka Eesti Vabariigi 20. aastapäev ei jäänud märkidega tähistamata. Esitame siin ühe sellise märgi kirjelduse:

1. Hõbedavärvilisest plekist stantsitud märk. Keskel EV riigivapp, sellest vasakul sõõr, milles Kaitseliidu vapikotkas. Paremal sõõr, milles noorkotkaste vapikotkas. Riigivapi kohal lint, mille keskel kan-

nel, vasakul aastaarv «1918» ja paremal «1938».

Kõrgus 30 mm, laius 36 mm. Märgi nurkades 4 auku kinnitamiseks.

Kes lugejatest teab selle märgi kohta midagi lähemalt? Kannel vihjab laulupeole. Kas on tegemist XI üldlaulupeost osavõtnud noorkotkaste märgiga? Oli see mingi noorte oma laulupidu? Kuidas seda märki kanti?

Ootame huviga ja tänuga andmeid.

ÜLO KIHLER

Eeskujud ja traditsioonid

Kauba visiitkaartiks on tema etikett. Nagu igaüks on võinud märgata, on etiketi tähtsus eriti suur pudelisse villitud kaubal, s.t. jookidel. Nüüd, kui kaupluste riulid on täis kõikvõimalikke läänes toodetud jooke, märkab mõni vanem kodanik teatava imestusega 30-ndatest aastatest tuttavaid pudeliliste. Üle poole sajandi on möödunud, kuid mõni jook esineb ikka endises rüüs. Ilmselt on heade jookide kaubastamise juures tähtis ka nende traditsioonilise välimuse säilitamine.

Alkohoolsete jookide etikette uurides märkame, et mõnede jookide etiketi omapära on püüdnud säilitada läbi aegade mitmed erinevad tootjad. Traditsiooniline silt on hea läbimüügi tagamiseks vajalik.

30-ndate aastate Tallinna «Luscher ja Matieseni» ning Viljandi «Alko» hõbedased-sinised brandietiketid on väga sarnased siiani laialt tuntud Gruusia konjaki siltidele. Eks nende kõigi eeskujud pärineb kusagilt kaugemalt ja vanemast ajast.

Samuti 30-ndate aastate «Alko»

«Sakala balsami» etikettidel sädeleb «Riiia-balsami» pudelilt tuttav must-kuldne muster.

Lätimaa mõisa järgi nime saanud «Allash köömel» kandis valgeid musta tekstiga silte, millest diagonaalis läbi punane tekst. Omaaegses «Alkos» olid need sildid horisontaalsed, nüüd Lätimaal püstised. Üldmulje siiski üsna sama.

Et aga traditsioonide kõrval võis teinekord tegemist olla ka pisikesel plagiaadiga, sellest viimane näide.

30-ndate aastate «Alko» hinnalt kalleimaks joogiks oli konjak «Eesti lipp». Selle joogi etiketil oli sini-must-valge riigilipp, mille kohal küüntega lipuvardast kinnihoidev laialisirutatud tiibadega kotkas. Kotkas tuleb kuidagi tuttav ette. Oigus. Täpselt samasugune kotkas lajutab tiibu viinamarjavääride kohal sajandivahetuse Pärnu vabrikandi J. B. Spechti etiketil. Pudelil oli sildi kohaselt «Jerez seco de la», s.o. heres (Hispaania kohanime Jerez de la Frontera järgi), kange vähemagus viinamarja-dessertvein.

ÜLO KIHLER

Siit nurgast ja sealt nurgast

Alates 6. aprillist on Gruusias käibel kupongid rubla asemel. 1 Gruusia kupong võrdub ühe Vene rublaga. See on vaheetapike tulevasele ametlikule rahale larile üleminekul.

Halvasti käib Ukraina karbovanetsi käsi. Eesti Krediidipangas oli 3. aprillil ostukursiks 1 eesti kroon võrdub 225,9 karbovanetsit (müük 1:233).

Soomes tuleb lähikuudel kasutusse uus riiklik tunnus. Senise nii autodel kui kirjadel kasutatud SF asemele tuleb uus FIN-tunnus.

Ka endised NL iseseisvunud vabariigid on võtnud kasutusele omad tunnustähed: Armeenia AM, Azebaidžan AZ, Eesti EE, Gruusia GE, Kazahhi KZ, Kirgiisia KG, Leedu LT, Läti LV, Moldaavia MD, Turmeenia TM, Ukraina UA, Uzbeki UZ, Valge-Vene BY ja Venemaa RU. (Keräilyharv. 1/93)

Firma Zackens (Rootsi) on lasknud turule uudistootena komplekti albumilehti kohatemplite kogujaile. Lehtede on trükitud lääni (maakonna) nimi ja ajaperiood ning ette-trükina kõigi paikkonna postiasutuste nimed (kinnituspaiiga kohal) ja postiasutuse töötamise aastad (kinnituspaiiga all). Kokku on lehti 130 eri seeriat (eri piirkondadele erinevatel ajaperioodidel) ja ühtekokku üle 800 albumilehe. Lehele mahub kuni 20 templit.

Näitena toodud Skarborgsi lääni seeria koosneb 42 lehest ja selle hind (ilma taskuteta) on 452 krooni. Kaaned lehtedele maksavad 75 krooni. (Filatelisten 6/92)

(Min Vene pereid hoian
 Ma ole saanud õppida
 wassilawadest.

Eluge head
 wõltsid!

Jooksan hiigi, jookse
 Ku meri!
 Andgem waelnasele kuld!
 Waba algu Läänemeri,
 Waba Eesti maa, ja
 Kuld!

[Lehest «Näissä Merkeissä»]

Tutvustame kirjandust

Mönkare, Hammar «**ALLEKIRJOITUKSIEN VIIDAKOSSA**». (Lahti) 1992, 83 lk.

Eesti paberrahade kogujate seas on küllalt palju neid, kes tunnevad huvi kõigi meie aladel käibunud paberrahade vastu. Esireas nende, «võõraste» rahade, hulgas on Tsaari-Venemaa rahad. Väga olulised on siin sedelitel olevad allkirjad. Eeskätt pangajuhataja (upravljajustši), kuid ka kassapidajate (kassir) järgi kogumine on küllaltki avara kandepinnaga.

Analoogiline allkirjutajate vaheldumise süsteem oli tol ajal kasutusel ka Soome Suurvürstiriigis ning on sellisena edasi kandunud ka vabariigi aega.

Tuletame meelde, et ka Eesti Vabariigis olid ajavahemikul 14. detsembrist 1918. a. kuni 20. maini 1919. a. ametlikult käibel Soome rahad (vt. «Hiiu Koguja» nr. 1/1990).

1987. aastal ilmus kolme Lahti kandi mehe Erkki Mönkare, Osmo Sali ja Pertti Hammari pikaajalise uurimuse ja süstematiseerimise tulemusena kõigi iseseisvusaegsete sedelite ja neil esinevate allkirjapaaride kataloog, kus olid hinnatud ka kõigi nende haruldusastmed.

Nüüd on möödunud rida aastaid, käibele tulnud rida uusi sedeleid, ning teadmisigi on märgatavalt lisandunud, mis allkirjapaaride kogumise kasvava populaarsusega tingiski uue, täiuslikuma kataloogi koostamise.

«Allkirjade padrikus» on asendamatult abimees Soome paberrahade allkirjapaaride kogujale. Taolist käsiraamatut Tsaari-Vene paberirahade kohta jääme aga vististi veel kauaks ootama, kuigi esimesed samud Erkki Borgi 1980. aastal ilmunud «Rahan väärtis» olevate tabelite näol on juba tehtud. (Seegi raamat on juba muutunud bibliofiilseks harulduseks).

NUMISMAATIKKO nr. 2

Ajakirjas on kahe pikema artikli algusosad: Raimo Vänska kirjutab 1600-aastate hindadest ja palkadest ja Lassi Kaipainen Baltimaade aumärkidest (osa I — Eesti vabadusriist). Osten Grandell kirjutab International Bank Note Society (IBNS) tegevusest. IBNS-il on praegu umbes 2200 liiget rohkem kui 80 maalt. Soome on oma 20 liikmega liikmete arvult 12. kohal. (Eestis oli 1991. a. matriikli kohaselt 2 IBNS-i liiget. Toim.) Aasta liikmemaks on 17,5 USA dollarit.

Samas olevast sündmuste kalendrist võib välja lugeda, et aprillil 16.

petab kevadise hooaja. Ainult oksjonid toimuvad endise hooga kuni 15. maini. Organiseeritud tegevus algab uuesti augusti lõpul — septembris. Suvel — juunis minnakse küll ühiselt huvireisile Istanbuli.

Lääne-Euroopa üritustest on kalendarisse võetud vaid kaks: Maast-richti rhv. v. paberrahamess (3.—4. 04) ja Zürichi rhv. v. rahabörs (29.—31. 10).

FILATEELIAKIRJANDUSE MURETSEMINE TASUB END

«7 protsenti oma väljaminekust markidele kasutan ma keskmiselt kirjanduse ostmiseks, see on osa, mis rohkem tulu toob, kui te usute,» ütles suur kollektsionäär Ferrari.

(Michel Rundschau 2/93)

— © —

Kõrgeimat hinda on Põhjamaades makstud norra kuningalugusid käsitlevast SNORRE-st, mis oli trükitud aastal 1594. Raamatust maksti 475 000 krooni.

*

Maailma raamatuoksjonite kõige kallim objekt on kahtlemata linnumaali John James Auduboni «Ameerika linnud» (The Birds of America), mis anti välja Londonis 1827—1838 nelja hiigelfooliona umbes 200 eksemplaris. Ettetelliid oli 161.

Teoses on 435 käsitsi maalitud pilditabelit. 1992. aasta aprillis müüdi Christie oksjonil New Yorgis Edinburghi ülikoolile kuulunud heas seisus olev täielik eksemplar 4 miljoni 70 tuhande dollariga.

*

Ka raamatukogude jaoks on loodud oma arvutiprogramm «LIBRARY». Bibliofiiliversioon maksab 1500, laenu raamatukogu versioon 3500 FIM-i.

(Bibliophilos 1/1993)

*

Scotti (Scott Publishing Co) väljalaskeprogrammi kogu maailma hõlmav (alates 1840. aastast) albumikomplekt koosneb 15 000 illustreeritud lehest kohtadega 220 000 postmargi jaoks.

(Filatelisten 5/92)

*

Põhjamaades tegutseb linnuteemat koguvate filatelistide selts, millel on juba 150 liiget. Seltsi liikmetele antakse välja infolehte 6 korda aastas.

Sidepidajaks on Jan-Erik Malmstigen, Box 61, S-71040 FRÖVI, SVE-RIGE.

(Aihefilatelisti 2/93)

Ergutaksin kõiki tegema näitusekogu, kuigi te ei pürgi mingeile näitusemedaleile. Kogu võib olla väärtusetu ja halvast materjalist, peasi on, et olete läbi teinud selles sisalduvad tööetapid. Siis näete näitusel teiste kogusid hoopis teisest vaatevinklist.

JUHANI JÄRVI

intervjuust «Ohjausviivas» 2—3/88:

Näitusekogud anonüümseiks!(?)

Tuntud rahvusvaheline filateeliategelane, Eesti Filatelistide Liidu esimene aulige George B. Lindberg on «Filatelistenis» nr. 1/93 esitanud sellise idee koos mitmekülsete põhjendustega.

Vastukajad esitatule on seni olnud peamiselt positiivsed. Mida arvate teie?

OSTAN ja MÜÜN

kõigi riikide paberrahasid, Balti ja Ida-Euroopa riikide münte,

Balti riikide postmarke.

Tasu dollarites tšekkidega või Ameerika kaubaga.

Kirjavahetus eesti või inglise keeles.

M. Tiitus box 8 Forest City
IA 50436 USA

Ukraina kollektsionääride assotsiatsioonilt «Reliikvia» on saabunud teade, et Kiievi Polütehnilises Instituudis toimub igal pühapäeval kella 10.00—14.00 vahetuskohtumine ja iga kuu viimasel laupäeval ja pühapäeval samas rahvusvaheline kollektsionääride laat.

Välismaise aastatellija eeliseks on ühe kuulutuse (kuni 5 rida) tasuta avaldamine ühes meie lehenumbris.

*

«Hiiu Koguja» aastatellimus välismaale maksab endiselt (koos postikuludega) Soome 40 FIM ja teistesse välisriikidesse 10 USD. Arveldusarve: Suomen Postipankki He 19 915 173.

*

NB! Aadress Tallinn, pk. 3435 EI OLE ENAM KEHTIV.

Toimetaja Jaan Otsason

Toimetuse aadress:

EE0090 Tallinn, pk. 376

Väljaandja: AS HISAR LTD, aadress EE3210 PÜHALEPA, Palade.

Kärdla trükikoda. 04. 93.
Tell. 235. 800. Maht 1 trkp.

Hind 2 krooni

SUMMARY

New Estonian stamps, Surveys of «Apollo» Postcard Days and Järvenpää-Nordia exhibition. The reglementation of the exhibition «Mare Balticum '93». A complete list of restamped envelopes — Black metal stamp of Tallinn. Spoiled postal marks. Philatelic ABC. Estonian Republic's Anniversary badges. Trademarks. Self-made postcards. «Literature» and «Varia».